

Coordonator: Pr. Prof. Dr. Viorel SAVA

**SLUJIND ADEVĂRUL,
SLUJIM PE DUMNEZEU ȘI PE OAMENI:
ASPECTE ALE CERCETĂRILOR DOCTORALE
ACTUALE**

O parte din lucrările prezentului volum au fost prezentate în cadrul Simpozionului Internațional „Studia Theologica Doctoralia”, ediția a XI-a, organizat de către Școala Doctorală a Facultății de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași, în parteneriat cu Facultatea de Teologie Romano-Catolică a Universității „Karl Franzens” din Graz, Austria și cu Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Ioan Damaschin” a Universității Balamand din Tripoli, Liban.

Iași, 13-14 mai 2019

Colectiv de redacție:

Pr. Prof. Dr. Ioan-Cristinel TEȘU
Pr. Prof. Dr. Petre SEMEN
Prof. Dr. Pablo ARGÁRATE
Pr. Prof. Dr. Georgi PORPHYRIOS
Prof. Dr. Miltiadis VANTSOS
Pr. Prof. Dr. Marian VÎLCIU
Col. (r) Dr. Emil-Teofil BĂLTEANU
Arhim. Dr. Nichifor HORIA
Drd. Alin-Gabriel PIȘTEA
Drd. Bogdan BRÂNZĂ
Arhim. Dr. Benedict SAUCIUC
Arhim. Drd. Arsenie HANGANU
Drd. Daniel DUCA
Drd. Petru-Ionuț IRIMIA

Tehnoredactare: Valentin Grosu

Coperta 1: Sf. Ierarh Varlaam, Mitropolitul Moldovei (mozaic)

Coperta 4: Facultatea de Teologie Ortodoxă „D. Stăniloae” din Iași (fotografie)

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține integral autorilor.

Editura Doxologia: ISBN 978-606-666-844-6

Institut für Ökumenische Theologie, Ostkirchliche Orthodoxie und

Patrologie, Universität Graz: ISBN 978-3-9504741-1-4

Coordonator: Pr. Prof. Dr. Viorel SAVA

**SLUJIND ADEVĂRUL,
SLUJIM PE DUMNEZEU ȘI PE OAMENI:
ASPECTE ALE CERCETĂRILOR DOCTORALE
ACTUALE**

Tipărit cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului
TEOFAN,
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Editura Doxologia
Iași, 2019

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

**Slujind adevărul, slujim pe Dumnezeu și pe oameni : aspecte ale
cercetărilor doctorale actuale / coord.: pr. prof. dr. Viorel Sava;
tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Teofan, Mitropolitul
Moldovei și Bucovinei. - Iași : Doxologia, 2019
Conține bibliografie
ISBN 978-606-666-844-6**

I. Sava, Viorel (coord.)

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	9
---------------------	---

TEOLOGIE BIBLICĂ: TEXTUL REVELAT ȘI CONTEXTUALIZAREA ÎNȚELESURILOR LUI

Drd. Iancu BUDA Mesia pătimitor în psalmi. Lectura hristologică a Psalmului 21	11
Protos. Dr. Hrisostom CIUCIU „Sintagmele ascultării” – analiză asupra sintagmelor referitoare la ascultare, specifice limbajului paulin.....	23
Drd. Traian FLOREA Conflictul între legile omenești și porunca lui Dumnezeu, reflectat în cuvântarea Apostolului Petru în fața Sinedriului (Fcptele Cpostolilor 4, 18-21)	39
Drd. Mirel GĂLUȘCĂ Misiunea preoților Vechiului Testament în contextul conflictelor armate.....	48
Drd. Elena ONEȚIU Ascultarea glasului Dumnezeului celui viu și rămânerea în viață. Repere exegetice la Deuteronom 4, 33.....	59
Pr. Drd. Cătălin VARGA Drepturile omului între sacru și profan din perspectiva Vechiului Testament	72
Pr. Drd. Andrei-Tiberiu ZLĂVOG Descoperirea Tatălui prin Fiul, în lumina prologului ioaneic (In 1, 1-18).....	87

TEOLOGIE SISTEMATICĂ: CREDINȚA VIE ȘI LUCRĂTOARE

Protopresbyter PhD George PORPHYRIOS Cunoașterea filocalică a Ortodoxiei. Întoarcerea la Teologia Patristică în r ostmodernitate	95
Prof. PhD Miltiadis VANTSOS Ἡ αὐτογνωσία κατὰ τή διδασκαλία τοῦ Μ. Βασιλείου	105
Constantin Iulian DAMIAN Feng shui sau geomanția chineză, de la sălaşurile yin, la livingul postmodern...	117
PhD Candidate Imad RUBEIZ An Overview of Father John Romanides' Therapeutic Theology	144
Drd. Ionuț-Paul ANEA Ideologizarea sexualității: homosexualitatea – între păcat și normă socială	157
Diac. Drd. Ilarion ARGATU ἐκπορεύω Chintesența terminologică a unei dogme.....	170
PhD candidate Panteleimon CHAMPIDIS Philo's influence on Clement's Logos doctrine: a Comparative Study on Early Christianity	189
Pr. Drd. Ștefănel-Stelian CIURCIUN Îndumnezeirea culturii, naturii și artei.....	199

Arhim. Drd. Iov CRISTEA	
Virtuți și patimi în viziunea stareților de la Optina	210
Drd. Raul-Alexandru ENE	
Doctrina antroposofică	222
Drd. Andrei IRINA	
Biserica lui Hristos – locaș al îndumnezeirii umanului prin împărtășirea Duhului Sfânt.....	238
PhD candidate Obrad KARANOVIC	
The Ethical Dimension of Typological Exegeses of the Joseph Narrative (Gen 37-50)	256
PhD student Ioannis LADAS	
The Decision of the Church of Russia to prohibit the performance of the sacrament of baptism of babies born through surrogate mothers and the need to jointly address Bioethical Issues by the Orthodox Church	265
Pr. Drd. Cristin-Ioan LOGHIN	
Misiune și mărturie în prima jumătate a secolului XX. Fefinire, context și model misionar	272
Drd. Leonard LUȚIA	
Narațiunea creștină ilustrată, de la concept la realitate	284
Drd. Andrei MACAR	
The Agreements on the Lifting of Anathemas between Eastern Orthodox and Oriental Orthodox Churches: A Survey of the main Standpoints of the Eastern Orthodox Theology	292
Drd. Diogene MIHĂILĂ	
Ascultarea – taină a întâlnirii omului cu Dumnezeu prin om, în teologia starețului Sofronie de la Essex	306
Pr. Drd. Paul Andrei MUCICHESCU	
Aspects of Irenaeus Lugdunensis' Theology referring to God's Justice and the Problem of Evil	315
Drd. Liliana ONUC	
Relația dintre dreptatea morală și dreptatea socială în interpretarea Sfântului Ioan Gură de Aur.....	329
Pr. Drd. Simion PURICE	
Κοινωνία – A Missionary Fundament of Christian Filiation According to Saint John the Apostle.....	340
Pr. Drd. Ionel SCÂNTEIE	
Fundamente și limite ale dialogului interreligios din perspectiva teologiei ortodoxe	354
Pr. Drd. Radu SCÂNTEIE	
Cunoașterea empirică ca argument în teologia Sfântului Grigorie Palama. Actualitatea ei în cercetările interdisciplinare de azi	366
Pr. Drd. Petru-Marcel SUCIU	
Modelul lui J.-M. Jaspard privind reprezentarea divină prin instaurarea dublei mediații simbolice din perspectiva moralei ortodoxe	381
Diac. Drd. Petru-Constantin ZÎZĂ	
Temeiuri pentru laicat în discursul teologic al Sfântului Apostol Petru	396

TEOLOGIE ISTORICĂ: OAMENI CARE AU FOST ȘI FĂPTUIRILE LOR

Conf. Univ. Dr. Vasile ROMAN	
Religia Ortodoxă între unitatea de crez și interesul național.....	407
Drd. Lucian CORDUNEANU	
Gurie Grosu, cleric basarabean implicat în mișcarea națională.....	418
Pr. Drd. Viorel-Ioan COZMEI	
Mitropolitul Visarion Puiu – apărător al creștinătății	433
Drd. Andrei GAJU	
Regimul bolșevic și instrumentalizarea „Schisme Renovaționiste” în lupta sa cu Biserica Ortodoxă Rusă	442
Pr. Drd. Vasile-Lucian GOLDAN	
Dezvoltarea învățământului românesc din Țara Românească, în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Lucrarea misionară și activitatea didactică a protosinghelului Naum Râmnicianu	458
Ieromonah Drd. Elisei (Adrian) NEDESCU	
Mitropolitul Moldovei și Sucevei Iustin Moisescu (1957-1977). Lucrarea culturală și pastorală în vreme de prigoană	466
Arhim. Dr. Benedict SAUCIUC	
Patriarhul Nicodim la Mănăstirea Neamț	478

TEOLOGIE PRACTICĂ: SLUJIRE LITURGICĂ ȘI ÎNDRUMARE PASTORALĂ

Prof. Dr. Pr. Viorel SAVA	
Părintele Trandafir (Popa Tanda) – un model pastoral perpetuu.....	500
Prof. Dr. Pr. Dumitru A. VANCA	
Liturgierul lui Antim Ivireanul și funcțiunea sa unificatoare a limbii române..	510
Prof. PhD Basilius Jacobus (Bert) GROEN	
Interactive Web 2.0 și Liturgica on-line.....	523
Prof. univ. Dr. Carmen-Maria BOLOCAN	
Sfânta Taină a Spovedaniei – aspecte pedagogice și catehetice.....	532
Lect. Dr. Cezar LOGIN	
Postul Nașterii Domnului în ritul bizantin: reglementări alimentare și liturgie	544
Drd. Ana Maria ANECHITEI	
Consilierea pastorală premaritală: premisă în armonizarea vieții de familie.....	559
Pr. Drd. Daniel DUCA	
Imnografia Bisericii – mijloc de păstrare și afirmare a credinței ortodoxe	569
Pr. Psih. Drd. Ovidiu FELDIUREAN	
Adultul emergent în era postadevăr. Provocări, atitudini și soluții.....	582
Drd. Aurelian-Nicolae IFTIMIU	
The Romanian Village according to Fr. Dumitru Stăniloae. Spirituality and pastoral challenges	591
Pr. Drd. Petru-Ionuț IRIMIA	
Pastorale și Cuvântări ale Mitropolitului Nicodim Munteanu din perioada 1935-1936.....	602

Pr. Drd. Dănuț-Bogdan PALCĂU	
Slujbele de înmormântare și pomenire a celor adormiți, între tradiție liturgică și obiceiuri populare	619
Protos. Dr. Simeon PINTEA	
Mistică liturgică, Hristologie și Eshatologie în Celebrarea Învierii lui Lazăr	629
Drd. Gabriel-Alin PIȘTEA	
Opera mistagogică a Sfântului Chiril al Ierusalimului și a Sfântului Ambrozie al Milanului reflectată în spațiul teologic occidental și românesc.....	641
Ierom. Drd. Alexandru POPESCU	
The Calling and Preparation for Priesthood in the Vision of the Three Holy Hierarchs	655
Drd. Mihail Khalid QARAMAH	
Despre riturile pregătitoare pentru Prothesis-ul bizantin potrivit unor importante manuscrise grecești.....	670
Drd. Eduard RUSU	
Câteva aspecte referitoare la ungerea domnilor Moldovei și Țării Românești în secolele XVII-XVIII	686
Arhim. Drd. Hrisant (Antonios) TSACHAKIS	
Tipicon Monahal în Muntele Athos	700

Cuvânt înainte

Cea de-a XI-a ediție a Simpozionului Internațional „Studia Theologica Doctoralia”, organizat de către Școala Doctorală a Facultății de Teologie Ortodoxă „Dimitrie Stăniloae” din Iași, în parteneriat cu Facultatea de Teologie Ortodoxă „Sfântul Ioan Damaschin” a Universității Balamand din Tripoli, Liban și cu Facultatea de Teologie Romano-Catolică a Universității „Karl Franzens” din Graz, Austria, s-a desfășurat la Iași, în zilele de 13-14 mai 2019, și a fost găzduită de Aula „Sinaxar” a Muzeului Mitropolitan. Tema Simpozionului a fost: *Slujind adevărul, slujim pe Dumnezeu și pe oameni: aspecte ale cercetărilor doctorale actuale*, și a fost dedicată *Anului omagial al satului românesc (al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari) și Anului comemorativ al patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moisescu și al traducătorilor de cărți bisericești*, desfășurându-se cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, cu sprijinul substanțial al Centrului Eparhial, al Sectorului Învățământ și al Colegiului „Sfântul Nicolae”, cărora se adaugă Mănaștirile Sfinții Trei Ierahi și Cetățuia, din Iași, Mănaștirea Neamț, comuna Vânători, Neamț, și o serie de prieteni, mai vechi și mai noi, ai acestei activități științifice, între care menționăm, cu recunoștință, pe Dl. colonel (r.) Bălțeanu Emil-Teofil, Director General S.C. Bohemia SRL.

Această ediție a Simpozionului „Studia Theologica Doctoralia” a înregistrat cea mai largă participare de până acum, participanții, în număr de peste optzeci, aparținând, în principal, domeniului Teologie, acestora adăugându-se tineri care se specializează în domeniul Istorie sau Filosofie. Alături de tinerii doctoranzi din centrele universitare din București, Cluj-Napoca, Sibiu, Alba Iulia, Arad, Iași, au participat tineri doctoranzi și cercetători din Liban, Austria, Grecia, Germania, Macedonia, Serbia și Republica Moldova. Menționăm, de asemenea, cu multă satisfacție și cu recunoștință, prezența unor profesori de teologie de marcă, din țară și din străinătate, care au susținut comunicări științifice în fața doctoranzilor, sporind, astfel, nivelul științific al activității pe care o prezentăm. Mulțumind ficăruia în parte, îi amintim aici pe Pr. Prof. Univ. Dr. Porphyrios Fady Georgi, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă „Sf. Ioan Damaschin” din Liban, Prof. Dr. Imad Rubeiz, de la aceeași facultate, Prof. Dr. Miltiadis

Vantsos, de la Universitatea „Aristotel” din Tesalonic, Prof. Dr. Pablo Argárate și Prof. Dr. Bert Groen, de la Universitatea din Graz, Pr. Prof. Dr. Dumitru Vanca, de la Universitatea din Alba Iulia, amintind, totodată, pe profesorii colegi la Școala Doctorală a Facultății de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași.

Volumul de față, pe care îl oferim cititorilor cu dorința de a-și îmbogăți cunoștințele teologice și de a se zidi duhovnicește, adună la un loc un număr de 55 de studii prezentate în cadrul Simpozionului, care acoperă majoritatea disciplinelor și specializărilor din domeniul Teologie, studii care, în vederea publicării, au fost asumate, sub semnătură, de către îndrumătorii de doctorat ai tinerilor doctoranzi. Subliniem faptul că, chiar și în această situație, ne-am rezervat dreptul de a amâna acceptarea unor materiale trimise spre publicare până ce acestea vor fi prelucrate și îmbunătățite corespunzător nivelului cercetării doctorale actuale.

Mulțumind tuturor celor care au contribuit la buna organizare și desfășurare a Simpozionului Internațional „Studia Theologica Doctoralia”, ediția a XI-a, în mod special Înaltpreasfințitului Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, colegilor de la cele două Facultăți de Teologie co-organizatoare, Părintelui Arhim. Dr. Hrisostom Rădășanu, coordonatorul Sectorului Învățământ din cadrul Centrului Eparhial Iași, și echipei dânsului de la Colegiul „Sfântul Nicolae”, ostenitorilor Muzeului Mitropolitan și celor de la Editura Doxologia, tinerilor doctoranzi voluntari și corului „Doctoralia”, care a împodobit evenimentul la momentul solemn de deschidere, și dlui Valentin Grosu, analist programator aj., care a asigurat tehnoredactarea tuturor celor unsprezece volume ale seriei „Studia Theologica Doctoralia”, având speranța că am împlinit un lucru bun și folositor, aducem slavă lui Dumnezeu pentru toate.

Pr. Prof. Univ. Dr. Viorel Sava
Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași